

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 25. januarja 2018 *

„Predhodno odločanje – Območje svobode, varnosti in pravice – Uredba (ES) št. 44/2001 – Člena 15 in 16 – Sodna pristojnost na področju pogodb, ki jih sklenejo potrošniki – Pojem ‚potrošnik‘ – Odstop zahtevkov, ki se navajajo zoper istega podjetnika, med potrošniki“

V zadevi C-498/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) z odločbo z dne 20. julija 2016, ki je na Sodišče prispela 19. septembra 2016, v postopku

Maximilian Schrems

proti

Facebook Ireland Limited,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, J. Malenovský, M. Safjan (poročevalec), D. Šváby in M. Vilaras, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Bobek,

sodni tajnik: M. Aleksejev, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 19. julija 2017,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za M. Schremsa W. Proksch in H. Hofmann, odvetnika,
- za Facebook Ireland Limited N. Pitkowitz, M. Foerster, in K. Struckmann, odvetniki,
- za avstrijsko vlado G. Eberhard in G. Kunnert, agenta,
- za nemško vlado T. Henze, R. Kanitz in M. Hellmann, agenti,
- za portugalsko vlado M. Figueiredo, L. Inez Fernandes in S. Duarte Afonso, agenti,
- za Evropsko komisijo M. Wilderspin in M. Heller, agenta,

* Jezik postopka: nemščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 14. novembra 2017

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 15 in 16 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Maximilianom Schremsom s stalnim prebivališčem v Avstriji in družbo Facebook Ireland Limited s sedežem na Irskem glede zahtevkov za ugotovitev, opustitev, razkritje, predložitve finančnih poročil ter plačilo zneska 4000 EUR, ti zahtevki pa se nanašajo na zasebne Facebook račune, in sicer M. Schremsa in sedmih drugih oseb, ki so mu odstopili svoje zahtevke v zvezi s temi računi.

Pravni okvir

Uredba št. 44/2001

- 3 V uvodnih izjavah 8, 11 in 13 Uredbe št. 44/2001 je navedeno:

„(8) Med postopki, za katere se uporablja ta uredba, in ozemljem držav članic, ki jih ta uredba zavezuje, mora obstajati vez. Zato bi se morala skupna pravila o pristojnosti praviloma uporabljati, če ima toženec stalno prebivališče v eni od teh držav članic.

[...]

(11) Pravila o pristojnosti morajo biti čimbolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.

[...]

(13) Šibkejša stranka bi morala biti v zvezi z zavarovalnimi ter potrošniškimi pogodbami in pogodbami o zaposlitvi zaščiten s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.“

- 4 Člen 2 navedene uredbe določa:

„1. Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.

2. Za osebe, ki niso državljani države članice, v kateri imajo stalno prebivališče, se uporabljajo pravila o pristojnosti, ki veljajo za državljane te države.“

- 5 Oddelek 4 Poglavja II Uredbe št. 44/2001 z naslovom „Pristojnost za potrošniške pogodbe“ vsebuje člene od 15 do 17.

6 Člen 15 te uredbe določa:

„1. V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba – potrošnik – za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, se pristojnost določi v skladu s tem oddelkom brez poseganja v člen 4 in v peto točko člena 5:

- (a) če gre za pogodbo o prodaji blaga na obroke;
- (b) če gre za pogodbo o posojilu z obročnim odplačevanjem ali za kakršno koli drugo obliko posojila za financiranje prodaje blaga; ali
- (c) v vseh drugih primerih, če je bila pogodba sklenjena z osebo, ki opravlja gospodarsko ali poklicno dejavnost v državi članici, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, ali če na kakršen koli način usmerja to svojo dejavnost v to državo članico ali v več držav, vključno s to državo članico, pogodba pa spada v okvir te dejavnosti.

2. Če potrošnik sklene pogodbo s stranko, ki nima stalnega prebivališča v državi članici, vendar pa ima v eni od držav članic podružnico, predstavništvo ali drugo poslovno enoto, se v sporih, ki izhajajo iz poslovanja te podružnice, predstavništva ali poslovne enote, šteje, da ima ta stranka stalno prebivališče v tej državi.

3. Ta oddelek se ne uporablja za pogodbe o prevozu, razen za pogodbe, po katerih cena vključuje kombinacijo prevoza in namestitve.“

7 Člen 16 navedene uredbe določa:

„1. Potrošnik lahko sproži postopek zoper drugo pogodbeno stranko bodisi pred sodišči v državi članici, v kateri ima ta stranka stalno prebivališče, ali pred sodišči kraja, kjer ima potrošnik stalno prebivališče.

2. Druga pogodbeno stranka lahko sproži postopek zoper potrošnika samo pred sodišči države članice, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče.

3. Ta člen ne vpliva na pravico do vložitve nasprotne tožbe pred sodiščem, kjer je v skladu s tem oddelkom v teku prvotni postopek.“

8 Člen 17 te uredbe določa:

„Odstopanje od določb tega oddelka je mogoče samo po dogovoru:

- 1. ki je bil sklenjen po nastanku spora; ali
- 2. ki omogoča potrošniku, da sproži postopek pred sodišči, ki niso navedena v tem oddelku; ali
- 3. ki je sklenjen med potrošnikom in drugo pogodbeno stranko, ki imata oba v času sklenitve pogodbe stalno prebivališče ali običajno prebivališče v isti državi članici, in ki določa pristojnost sodišč te države članice, pod pogojem, da ta dogovor ni v nasprotju s pravom zadevne države članice.“

Uredba (EU) št. 1215/2012

- 9 Z Uredbo (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1) je bila razveljavljena Uredba št. 44/2001. Vendar se Uredba št. 1215/2012 v skladu s svojim členom 66(1) uporablja zgolj za sodne postopke, ki so se začeli po 10. januarju 2015.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 10 M. Schrems od leta 2008 uporablja družbeno omrežje Facebook. Najprej je uporabljal to družbeno omrežje zgolj za osebne namene pod lažnim imenom. Od leta 2010 Facebook račun uporablja zgolj za zasebne namene, na primer za izmenjavo fotografij, klepet in objavljanje, pri čemer ima približno 250 prijateljev. Svoje ime zapisuje v cirilici z namenom, da prepreči iskanje na podlagi njegovega imena. Poleg tega je leta 2011 ustvaril Facebook stran, ki jo je sam registriral in ustvaril za to, da na njej internetne uporabnike obvešča o svojih aktivnostih proti družbi Facebook Ireland, svojih predavanjih, udeležbah na okroglih mizah in medijskih nastopih ter tudi da prek nje poziva k zbiranju sredstev in oglašuje svoje knjige.
- 11 M. Schrems je od avgusta 2011 vložil 23 pritožb zoper družbo Facebook Ireland pri irski komisiji za varstvo podatkov, ena pa je bila predmet postopka predhodnega odločanja pri Sodišču (sodba z dne 6. oktobra 2015, Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650).
- 12 M. Schrems je o svojih aktivnostih zoper domnevne kršitve varstva podatkov objavil dve knjigi, med drugim tudi predaval pri strokovnih organizacijah, včasih za plačilo, registriral je več spletnih mest, kot so blogi, spletne peticije in crowdfunding (množično financiranje) postopkov proti toženi stranki v postopku v glavni stvari. Ustanovil je tudi društvo za uveljavljanje temeljne pravice do varstva podatkov, prejel je več nagrad in več kot 25.000 oseb z vsega sveta mu je odstopilo svoje zahteve, da bi jih uveljavljal v tej zadevi.
- 13 Društvo za uveljavitev varstva podatkov, ki ga je ustanovil M. Schrems, je nepridobitna organizacija, katere cilj je pravno uveljavljanje temeljne pravice do varstva podatkov, potrebno spremljajoče obveščanje in medijska dejavnost ter obveščanje o politiki. Njegov cilj je nudenje finančne podpore pri vzorčnih postopkih v javnem interesu proti podjetjem, ki to temeljno pravico potencialno ogrožajo. Gre tudi za financiranje potrebnih izdatkov in za to se zbira, upravlja in izplačuje zbrana sredstva.
- 14 M. Schrems v bistvu trdi, da je tožena stranka v postopku v glavni stvari storila več kršitev določb na področju varstva podatkov, zlasti Datenschutzgesetz 2000 (avstrijski zakon iz leta 2000 o varstvu podatkov), Data protection Act 1988 (irski zakon iz leta 1988 o varstvu podatkov) in Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 15, str. 355).
- 15 M. Schrems je pri Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (deželno sodišče za civilne zadeve na Dunaju, Avstrija) vložil, prvič, podrobne zahteve za ugotovitev, da ima tožena stranka v postopku v glavni stvari le status izvajalca storitev in da je vezana na dana navodila oziroma da ima status naročnika, če se obdelava izvaja za lastne namene, in ugotovitev neveljavnosti pogodbenih določil glede pogojev uporabe, drugič, podrobni opustitveni zahtevek glede uporabe teh podatkov za lastne namene oziroma namene tretjih, tretjič, podrobne zahteve glede informacij o uporabi teh podatkov ter, četrtič, podrobne zahteve glede predložitve finančnih poročil in storitvene zahteve v zvezi s prilagoditvijo pogodbenih določil, odškodnino in neupravičeno obogatitvijo.

- 16 Navaja, da se za to sklicuje na svoje zahtevke ter istovrstne zahtevke sedmih pogodbenih partnerjev tožene stranke v postopku v glavni stvari, ki so ravno tako potrošniki in prebivajo v Avstriji, Nemčiji ali Indiji, ti pa so mu zadnjenavedene zahtevke odstopili za postopek zoper družbo Facebook Ireland.
- 17 M. Schrems meni, da je navedeno sodišče mednarodno pristojno za potrošnike v skladu s členom 16(1) Uredbe št. 44/2001.
- 18 Družba Facebook Ireland med drugim ugovarja, da pogoji za mednarodno pristojnost niso izpolnjeni.
- 19 Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (deželno sodišče za civilne zadeve na Dunaju) je zavrglo tožbo M. Schremsa z obrazložitvijo, da ta Facebook uporablja tudi poklicno, zaradi česar ne more uveljaviti pristojnosti za potrošnike. Navedeno sodišče meni, da pristojnost za potrošnike, ki velja za odstopnike, ne preide na prevzemnika.
- 20 M. Schrems je zoper prvostopenjski sklep vložil pritožbo pri Oberlandesgericht Wien (višje deželno sodišče na Dunaju, Avstrija). To je v delu spremenilo ta sklep. Sprejelo je zahtevke, povezane s pogodbo, ki sta jo osebno sklenili tožeča stranka v postopku v glavni stvari in tožena stranka v postopku v glavni stvari. Zavrnilo pa je pritožbo v delu, v katerem se je nanašala na odstopljene zahtevke, z obrazložitvijo, da pristojnost za potrošnike zajema zgolj tožečo stranko v postopku v glavni stvari glede njenih lastnih zahtevkov. Zato se pri uveljavljanju odstopljenih zahtevkov M. Schrems ni mogel uspešno sklicevati na člen 16(1), drugi primer, Uredbe št. 44/2001. Navedeno sodišče pa je v preostalem zavrnilo procesne ugovore družbe Facebook Ireland.
- 21 Obe stranki sta zoper to odločbo vložili revizijo pri Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija).
- 22 Navedeno sodišče je navedlo, da če bi se tožečo stranko v postopku v glavni stvari, to je M. Schremsa, štelo za potrošnico, bi moral biti postopek sprožen na Dunaju. To velja tudi za postopek v zvezi z zahtevki potrošnikov, ki prebivajo na Dunaju. To za toženo stranko v postopku v glavni stvari ne bi pomenilo dodatnega bistvenega bremena, če bi morala v okviru tega postopka nastopati tudi proti drugim odstopljenim zahtevkom.
- 23 Vendar predložitveno sodišče meni, da na vprašanje, v kolikšni meri se lahko potrošnik, ki mu drugi potrošniki odstopijo zahtevke zaradi njihovega skupnega uveljavljanja, sklicuje na svojo pristojnost za potrošnike, ob upoštevanju sodne prakse Sodišča ni mogoče odgovoriti s potrebno stopnjo gotovosti.
- 24 V teh okoliščinah je Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali je treba člen 15 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da ‚potrošnik‘ v smislu te določbe ta status izgubi, če po tem, ko je dlje časa uporabljal zasebni Facebook račun, v povezavi z uveljavljanjem svojih zahtevkov objavlja knjige, vodi predavanja, ki so včasih tudi plačana, upravlja spletna mesta, zbira prispevke za uveljavljanje zahtevkov in mu številni potrošniki odstopijo zahtevke v zameno za zagotovilo, da jim bo, če bo z zahtevki uspel, po odbitku stroškov postopka predal morebitne pridobljene izkupičke?
2. Ali je treba člen 16 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da lahko potrošnik v eni državi članici hkrati s svojimi lastnimi zahtevki iz potrošniškega razmerja na sodišču kraja, kjer ima stalno prebivališče, uveljavlja tudi enake zahtevke drugih potrošnikov s stalnim prebivališčem v
- (a) isti državi članici,
 - (b) drugi državi članici ali
 - (c) tretji državi,

če so mu ti te zahtevke odstopili iz potrošniških razmerij z isto toženo stranko iz istega pravnega konteksta in če pogodbe o odstopu ni mogoče uvrstiti pod pridobitno ali poklicno dejavnost tožeče stranke, ampak je namenjena skupnemu uveljavljanju zahtevkov?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 25 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 15 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da uporabnik zasebnega Facebook računa ne izgubi svojega statusa „potrošnik“ v smislu tega člena, kadar objavlja knjige, vodi predavanja, upravlja spletna mesta, zbira sredstva in mu številni potrošniki odstopijo zahtevke, da jih uveljavlja pred sodišči.
- 26 Najprej je treba spomniti, da ker Uredba št. 44/2001 nadomešča Konvencijo z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kakor je bila spremenjena s poznejšimi konvencijami o pristopu novih držav članic k tej konvenciji, razlaga, ki jo je Sodišče podalo glede določb navedene konvencije, velja tudi za določbe navedene uredbe, če je mogoče določbe teh instrumentov šteti za enakovredne (sodba z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 21 in navedena sodna praksa), in to je tako v obravnavanem primeru.
- 27 V ureditvi Uredbe št. 44/2001 je pristojnost sodišč države članice, na ozemlju katere ima tožena stranka stalno prebivališče, splošno načelo iz člena 2(1) te uredbe. Le v okviru odstopanja od tega načela so v tem členu taksativno naštet primeri, v katerih je tožena stranka lahko ali mora biti tožena pred sodiščem druge države članice. Zato se pravila o pristojnosti, ki odstopajo od tega splošnega načela, razlagajo ozko, in sicer v smislu, da razlaga, ki bi šla onstran primerov, ki jih navedena uredba izrecno omenja, ni mogoča (glej v tem smislu sodbo z dne 20. januarja 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, točka 32).
- 28 Čeprav je treba pojme iz Uredbe št. 44/2001, zlasti tiste iz člena 15(1) te uredbe, razlagati samostojno, pri tem pa se je treba opreti predvsem na sistematiko in cilje navedene uredbe, da se zagotovi njena enotna uporaba v vseh državah članicah (sodba z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 22 in navedena sodna praksa), je treba, da bi se zagotovilo spoštovanje ciljev, ki jim sledi zakonodajalec Unije na področju pogodb, ki jih sklepajo potrošniki, kot tudi skladnost prava Unije, upoštevati tudi pojem „potrošnik“ iz drugih predpisov prava Unije (sodba z dne 5. decembra 2013, Vapenik C-508/12, EU:C:2013:790, točka 25).
- 29 V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da je treba pojem „potrošnik“ v smislu členov 15 in 16 Uredbe št. 44/2001 razlagati restriktivno in se sklicevati na položaj te osebe v okviru določene pogodbe v povezavi z naravo in namenom te pogodbe, ne pa na subjektivni položaj te osebe, saj se isto osebo lahko šteje za potrošnika v okviru določenih transakcij in za gospodarski subjekt v okviru drugih (glej v tem smislu sodbi z dne 3. julija 1997, Benincasa, C-269/95, EU:C:1997:337, točka 16, in z dne 20. januarja 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, točka 36).
- 30 Na podlagi tega je Sodišče sklepalo, da posebna ureditev, ki jo določa navedena uredba na področju varstva potrošnikov, velja samo za pogodbe, ki so sklenjene zunaj in neodvisno od kakršne koli poklicne ali pridobitne dejavnosti ali namena, z edinim ciljem, da se zadovoljijo potrebe zasebne potrošnje posameznika, medtem ko takšno varstvo ni upravičeno v primeru pogodbe, katere cilj je poklicna ali pridobitna dejavnost (glej v tem smislu sodbo z dne 20. januarja 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, točka 36).

- 31 Iz tega sledi, da se pravila o posebni pristojnosti iz členov od 15 do 17 Uredbe št. 44/2001 načeloma uporabljajo samo v primeru, ko je med strankama sklenjena pogodba za uporabo zadevnega blaga ali storitve v namen, ki ni poklicni ali pridobitni (glej v tem smislu sodbo z dne 20. januarja 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, točka 37).
- 32 Natančneje, Sodišče je menilo, da se lahko oseba, ki sklene pogodbo z namenom uporabe, ki se delno nanaša na njeno poklicno ali pridobitno dejavnost in ki je tej le delno tuja, sklicuje na te določbe zgolj v primeru, ko bi bila vez med navedeno pogodbo in poklicno ali pridobitno dejavnostjo zadevne osebe tako rahla, da bi postala postranskega pomena, in bi imela le zanemarljivo vlogo v kontekstu posla, za katerega je bila sklenjena pogodba in ki se presoja v celoti (glej v tem smislu sodbo z dne 20. januarja 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, točka 39).
- 33 Ob upoštevanju teh načel je treba preučiti, ali v okoliščinah, kakršne so obravnavane v postopku v glavni stvari, uporabnik Facebook računa ne izgubi statusa „potrošnik“ v smislu člena 15 Uredbe št. 44/2001.
- 34 V zvezi s tem iz predložitvene odločbe zlasti izhaja, da je M. Schrems med letoma 2008 in 2010 najprej uporabljal Facebook račun, ki ga je odprl izključno v zasebne namene, od leta 2011 pa je uporabljal tudi Facebook stran.
- 35 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari meni, da obstajata dve različni pogodbi, in sicer ena za Facebook stran in druga za Facebook račun. Družba Facebook Ireland pa trdi, da sta tako Facebook račun kot Facebook stran zajeta z enim samim pogodbenim razmerjem.
- 36 Predložitveno sodišče je tisto, ki mora ugotoviti, ali sta M. Schrems in družba Facebook Ireland dejansko zavezana z eno ali več pogodb in iz tega izpeljati posledice glede statusa „potrošnik“, vendar je treba navesti, da niti morebitna pogodbeni vez med Facebook računom in Facebook stranjo ne določa vnaprej presoje navedenega statusa, opravljene s pomočjo načel, ki so navedena v točkah od 29 do 32 te sodbe.
- 37 V okviru te presoje, pri kateri se v skladu z zahtevo, navedeno v točki 29 te sodbe, pojem „potrošnik“ v smislu člena 15 Uredbe št. 44/2001 razlaga restriktivno, je treba pri storitvah spletnih družbenih omrežij, ki so namenjena uporabi v daljšem časovnem obdobju, zlasti upoštevati nadaljnji razvoj koriščenja teh storitev.
- 38 Ta razlaga pomeni zlasti, da bi se lahko tožeča stranka, ki koristi take storitve, sklicevala na status potrošnika zgolj, če koriščenje teh storitev, ki je v glavnem nepoklicno in za katero je sprva sklenila pogodbo, ni nato postalo v glavnem poklicno.
- 39 Ker pa je pojem „potrošnik“ opredeljen z nasprotjem pojma „gospodarski subjekt“ (glej v tem smislu sodbi z dne 3. julija 1997, Benincasa, C-269/95, EU:C:1997:337, točka 16, in z dne 20. januarja 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, točka 36), ter je neodvisen od znanja in informacij, s katerimi ta oseba dejansko razpolaga (sodba z dne 3. septembra 2015, Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, točka 21), se ji statusa „potrošnik“ v smislu člena 15 Uredbe št. 44/2001 ne odvzame niti s strokovnim znanjem, ki ga navedena oseba lahko pridobi na področju, ki zajema navedene storitve, niti z zavezo za zastopanje pravic in interesov uporabnikov teh storitev.
- 40 Razlaga pojma „potrošnik“, ki bi izključevala take dejavnosti, bi namreč privedla do tega, da bi se preprečila učinkovita obramba pravic, ki jih imajo potrošniki v razmerju do poklicnih sopogodbenikov, vključno s tistimi pravicami, ki se nanašajo na varstvo njihovih osebnih podatkov. S tako razlago bi bil kršen cilj spodbujanja njihove pravice do samoorganiziranja za zaščito njihovih interesov, naveden v členu 169(1) PDEU.

- 41 Ob upoštevanju vsega navedenega je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 15 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da uporabnik zasebnega Facebook računa ne izgubi svojega statusa „potrošnik“ v smislu tega člena, kadar objavlja knjige, vodi predavanja, upravlja spletna mesta, zbira sredstva in mu številni potrošniki odstopijo zahtevke, da jih uveljavlja pred sodišči.

Drugo vprašanje

- 42 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 16(1) Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da se ne uporablja za postopek, ki ga sproži potrošnik in v katerem pred sodiščem kraja, kjer ima stalno prebivališče, ne uveljavlja zgolj lastnih zahtevkov, temveč tudi zahtevke, ki so mu jih odstopili drugi potrošniki s stalnim prebivališčem v isti državi članici, drugih državah članicah ali tretji državi.
- 43 V zvezi s tem je najprej treba opozoriti, da pravila o pristojnosti iz oddelka 4 Poglavja II Uredbe št. 44/2001 pomenijo odstopanje od splošnega pravila o pristojnosti iz člena 2(1) te uredbe, v skladu s katerim so pristojna sodišča države članice, v kateri ima tožena stranka stalno prebivališče, in od pravila o posebni pristojnosti za pogodbe iz člena 5, točka 1, iste uredbe, v skladu s katerim je pristojno sodišče kraja, v katerem je bila ali bi morala biti izpolnjena zadevna obveznost. Zato je treba ta pravila razlagati ozko (glej sodbo z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 28 in navedena sodna praksa).
- 44 Nato, Sodišče je že poudarilo, da ker posebna ureditev iz členov 15 in naslednjih Uredbe št. 44/2001 izhaja iz skrbi za varstvo potrošnika kot stranke, ki se pri pogodbi šteje za ekonomsko šibkejšo in pravno manj izkušeno stranko kot njen sopogodbениk, se potrošnika varuje zgolj, če je ta osebno tožeča ali tožena stranka v postopku. Vlagateljica pravnega sredstva, ki sama ni stranka zadevne potrošniške pogodbe, torej ne more koristiti pristojnosti za potrošnike (glej v tem smislu sodbo z dne 19. januarja 1993, Shearson Lehman Hutton, C-89/91, EU:C:1993:15, točke 18, 23 in 24). Ti preudarki morajo veljati tudi glede potrošnika, ki so mu bili odstopljeni zahtevki drugih potrošnikov.
- 45 Pravila o pristojnosti, ki so za področje potrošniških pogodb določena v členu 16(1) navedene uredbe, se namreč v skladu s to določbo uporabljajo zgolj za postopek, ki ga potrošnik sproži zoper drugo pogodbeno stranko, kar nujno pomeni, da je potrošnik z zadevnim subjektom, ki dejavnost opravlja poklicno ali pridobitno, sklenil pogodbo (sodba z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 32).
- 46 Pogoj v zvezi z obstojem pogodbe, sklenjene med potrošnikom in zadevnim subjektom, ki dejavnost opravlja poklicno ali pridobitno, omogoča zagotovitev predvidljivosti podelitve pristojnosti, ki je eden od ciljev Uredbe št. 44/2001, kot je razvidno iz njene uvodne izjave 11.
- 47 Nazadnje, v nasprotju s tem, kar so v okviru tega postopka navedli M. Schrems, avstrijska in nemška vlada, okoliščina, da lahko prevzemnik kot potrošnik pri sodišču kraja, kjer ima stalno prebivališče, vsekakor sproži postopek glede zahtevkov, ki zanj osebno izhajajo iz pogodbe, sklenjene z nasprotno stranko, in ki se ujemajo z njemu odstopljenim zahtevkom, ne privede do tega, da je to sodišče pristojno tudi za zadnjenavedene zahtevke.
- 48 Kot je namreč v drugem okviru pojasnilo Sodišče, odstop terjatev kot tak ne more vplivati na določitev pristojnega sodišča (sodbi z dne 18. julija 2013, ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, točka 58, in z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, točka 35). Iz tega sledi, da pristojnosti sodišč, ki niso tista, ki jih Uredba št. 44/2001 izrecno vključuje, ni mogoče utemeljiti z več zbranimi zahtevki pri tožeči stranki. Zato, kot je v bistvu v točki 98 sklepnih predlogov navedel generalni pravobranilec, odstop, kakršen je obravnavan v postopku v glavni stvari, ne more utemeljiti nove posebne pristojnosti za prevzemnika kot potrošnika.

- 49 Ob upoštevanju navedenih preudarkov, je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 16(1) Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da se ne uporablja za postopek, ki ga sproži potrošnik in v katerem pred sodiščem kraja, kjer ima stalno prebivališče, ne uveljavlja zgolj lastnih zahtevkov, temveč tudi zahtevke, ki so mu jih odstopili drugi potrošniki s stalnim prebivališčem v isti državi članici, drugih državah članicah ali tretji državi.

Stroški

- 50 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. Člen 15 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da uporabnik zasebnega Facebook računa ne izgubi svojega statusa „potrošnika“ v smislu tega člena, kadar objavlja knjige, vodi predavanja, upravlja spletna mesta, zbira sredstva in mu številni potrošniki odstopijo zahtevke, da jih uveljavlja pred sodišči.
2. Člen 16(1) Uredbe št. 44/2001 je treba razlagati tako, da se ne uporablja za postopek, ki ga sproži potrošnik in v katerem pred sodiščem kraja, kjer ima stalno prebivališče, ne uveljavlja zgolj lastnih zahtevkov, temveč tudi zahtevke, ki so mu jih odstopili drugi potrošniki s stalnim prebivališčem v isti državi članici, drugih državah članicah ali tretji državi.

Podpisi